

שנינו לעיל והיו מתירין גמזיות של הקדש של הרוב ושל שקמה.

ומפרשינן: עשו כן, משום שאמרו: אבותינו לא הקדישו אלא קורות. שבזמן שהוקדשו העצים, לא היה בהם אלא את הגזע בלבד, בלא הגמזיות.

לפיכך, אנו נתיר את הגמזיות של הקדש של עצי החרוב ושל עצי השקמה, שהרי הגמזיות לא היו בכלל ההקדש.

ובגידולין הבאים לאחר מכאן [לאחר ההקדשה] עפקינן. וסברי לה אנשי יריחו, כמאן דאמר "אין מעילה בגידולין של הקדש", לפי שאין הגידולים נעשים ממון הקדש. [רשב"ם, בבא בתרא עט א].

ורבנן, שמיחו בהם סברי, נהי דמעילה ליכא בגידולין, אבל איסורא ליהנות מהם מיהא איכא.

שנינו לעיל: והיו פורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסיהן להאכיל נשר לעניים בשבתות וימים טובים, בשני בצורת!

אמר עולא, אמר רבי שמעון בן לקיש: המחלוקת שבין חכמים לאנשי יריחו היתה בנשר של מכבדות התמרים. שכפות התמרים שבראש הדקל כפופות זו אצל זו, ונוצר מהן כעין כלי. והתמרים הנושרים גופלים לתוכן.

דרבנן סברי, כיון שהם גבוהים, וצריך לעלות על הדקל כדי ליטלם, הרי הם אסורים בשבת ויום טוב. דגזרינן שמא יעלה בדקל ואז יתלוש ממנו פירות מחוברים, ועבור על מלאכת קוצר, שהיא מלאכה מן התורה.

ג. ונותנין פיאח בשדה לעניים אף לירק.

ובאלו מיהו בידם חכמים. אבל אף הג' הראשונים היו שלא ברצון חכמים.

ומקשינן: וכי סבר רבי יהודה, דקצירה קודם העומר, שלא ברצון חכמים היא?

והתנן: אנשי יריחו היו קוצרין את תבואתם לפני הקרבת העומר, ברצון חכמים. והיו גודשין את התבואה לפני העומר, שלא ברצון חכמים. אבל לא מיהו בידם חכמים, אף על הגדיש.

והוינן בה: מאן שמעת ליה דאמר שכל ששת הדברים היו שלא ברצון חכמים, אלא שבג' מיהו בידם ובג' לא מיהו?

הלא רבי יהודה הוא דאמר כן.

וההיא מתניתין אזלא כוותיה, וקתני בה "קוצרין ברצון חכמים". ואיך מנה רבי יהודה בברייתא אף "קוצרין" בתוך ששת הדברים שנעשו שלא ברצון חכמים?

ומשנינן: וליטעמיך, הרי אף אם תאמר דהא דקתני בדברי רבי יהודה "אלו ואלו שלא ברצון חכמים" שיבוש הוא, הא נמי קשיא:

איך קאמר רבי יהודה דעל שלשה לא מיהו?

הא הני ארבעה הוי. א. מרכיבין דקלים כל היום. ב. כורכין את שמע. ג. קוצרין לפני העומר. ד. גודשין לפני העומר.

אלא בהכרח, סמי [מחק] מיכן "קצירה", ולא תגרסנה. ואינה מכלל ששת הדברים האמורים לפי שברצון חכמים היא.

לכלבים, אלא היתה עומדת לאדם, מוקצה היא לגבי כלבים.

הרי שאפילו דבר שהיה מוכן לאדם, מוקצה הוא עקב אי מוכנתו לכלבים.

ואם כן, וכי ניתן לומר שדבר המוכן לעורבים — הווי כמוכן אף לגבי אדם?!

אמר ליה עולא: אין.

אכן, דבר שהוא "מוכן לאדם" לא הווי "מוכן לכלבים", משום דכל מידי דחוי לאיניש, לא מקצה מייעד ליה מדעתיה לצורך כלבים, אלא רק לצורך עצמו הוא מקצה מייעד אותו.

אבל מוכן לעורבים הווי מוכן אף לאדם. משום דכל מידי דחוי לאיניש — דעתיה עלויה! ולכן, אף על גב שמערב שבת היה ראוי רק לעורבים, מכל מקום, דעתו היא שאם לבסוף יהיה ראוי הדבר אף לו, יאכלנו הוא.

ושפיר חשיב בכך אף מוכן לאדם.

כי אתא רבין, אמר בשם רבי שמעון בן לקיש: מחלוקת חכמים ואנשי יריחו היתה בנשר של בין הכיפין.

דרבנן סברי, אסור הוא משום מוקצה. משום דמוכן לעורבין לא הווי מוכן לאדם.

ואנשי יריחו סברי, מוכן לעורבין, הווי מוכן אף לאדם, ואינו מוקצה.

אבל בנשר של המכבדות, לדברי הכל הוא אסור. משום דגזרינן שמא יעלה ויתלוש.

שנינו במתניתין: והיו נותנין פיאח לירק!

ואנשי יריחו סברי, לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש.

אבל בנשר של בין הכיפין [בתחתיתו של הדקל], לדברי הכל הוא מותר בשבת ויום טוב.

שהרי אינו צריך לעלות על האילן כדי ליטלם. ובמקום שהם מצויים, אין פירות מחוברים. ולא חיישינן בהו שמא יעלה ויתלוש.

אמר ליה רבה: אף שלא שייכת בהם גזירה זו, מכל מקום הם אסורים. דהא מוקצות נינהו! שהרי בערב שבת בין השמשות עדיין היו מחוברים, והיו מוקצים מחמת איסור תלישה שבהם. ומיגו דאיתקצאי בין השמשות, איתקצאי לכל השבת.

וכי תימא, אין הפירות הנושרים בשבת מוקצים מערב שבת בין השמשות, הואיל דחזי לאכילת עורבין אף כשהיו מחוברים.

הא ליכא למימר הכי.

דחשתא, דבר אשר הוא "מוכן לאדם" — לא הווי מוכן לכלבים.

שאי המוכנות שלו לכלבים אוסרת אותו מדין מוקצה של "הכנה".

כדתנן: רבי יהודה אומר: בהמה שבחיה היא נחשבת "מוכנה" לאכילת אדם, שלכך היא מיועדת, ולא לאכילת כלבים, שנתנבלה.

אם לא היתה נבילה כבר מערב שבת — אסורה להאכילה לכלבים בשבת לפי שאינה מן המוכן!

כי מאחר ולא הוכנה מבין השמשות

מר [אנשי יריחו] סבר, מכניסו לקיום על ידי דבר אחר, שמייה קיום. ואף ראשי הלפתות מתקיימים על ידי האמהות. ולכך נתנו מהם פיאה.

ומר [חכמים] סבר, הכנסה לקיום על ידי דבר אחר, לא שמייה קיום. ולכך פטרו את ראשי הלפתות מפיאה.

תנו רבנן: בראשונה היו נותנין פיאה ללפת [לעלי הלפת] ולכרוב.

רבי יוסי אומר: אף לקפלוט היו נותנין פיאה.

ותניא אידך: בראשונה היו נותנין פיאה ללפת ולקפלוט.

רבי שמעון אומר: אף לכרוב היו נותנים.

והוינן בה: נימא תלתא תנאי הוו בענין זה. א-ת) תנא קמא דרבי יוסי סבר, שנותנין ללפת ולכרוב. ותנא קמא דרבי שמעון סבר, שנותנין ללפת ולקפלוט. ורבי יוסי ורבי שמעון סברי, שנותנים לשלשתם.

ודחינן: לא.

אלא תרי תנאי הוו בלבד.

ותנא קמא דרבי שמעון דאמר "נותנים ללפת ולקפלוט", היינו רבי יוסי. שאף רבי יוסי לא חייב אלא בהם בלבד, ולא בכרוב.

ותנא קמא דרבי יוסי דאמר "נותנים ללפת ולכרוב", היינו רבי שמעון. שאף רבי שמעון לא חייב אלא בהם בלבד, ולא בקפלוט.

והוינן בה: וכי לית להו לאנשי יריחו הא דתנן: כלל אמרו בפיאה. כל דבר שהוא אוכל [דבר הראוי לאכילה], ואינו מופקר אלא נשמר על ידי בעליו, וגידולו מן הארץ, ולקטתו כאחת [שכל פירותיו נלקטים בזמן אחד], והבעלים מכניסו לקיום — הרי הוא חייב בפיאה!

ומפרשינן: כל שהוא אוכל — פרט למפחית טטים וקוצה, שהם קשים לאכילה. ולפיכך הם פטורים מן הפיאה.

ונשמר — פרט להפקר שפטור מן הפיאה.

וגידולו מן הארץ — פרט לכמהין ופטוריות! שאין להם שורש בארץ, וגידוליהם מן האויר ולא מן הקרקע.

ולקטתן כאחת — פרט לתאנים, שאינן נלקטות בפעם אחת, אלא אחת אחת. כל תאנה בגמר בישולה.

ומכניסו לקיום — פרט לירק שאינו מתקיים לאורך זמן, אלא מתעפש מיד. ואין אוגרים אותו לקיימו לזמן מרובה.

הרי תנן להדיא, דהירק פטור מן הפיאה. ומה סברו אנשי יריחו שנתנו ממנו פיאה?

אמר רב יהודה אמר רב: הכא במעשה אנשי יריחו — בראשי [עלי] לפתות עסקינן.

שהם בפני עצמם אינם מתקיימים. אבל אמהות הלפת מתקיימות זמן מרובה. וכשמכניסים את העלים יחד עם האמהות, הרי הם מתקיימים.

ובדבר שמכניסו לקיום על ידי דבר אחר, קמיפלגי.